

บทนำ

- สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหาเรื่อง ความรับผิดชอบของประเทศไทยอันเกิดจากดาวเทียมตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกิดขึ้นมาจากพัฒนาการของการติดต่อสื่อสาร โทรคมนาคมและประโยชน์ที่มนุษย์ได้รับจากการใช้ดาวเทียมเป็นสำคัญ ยิ่งมนุษย์ต้องการที่จะใช้ประโยชน์จากดาวเทียมมากเท่าใด ประเทศต่าง ๆ ก็ยิ่งพยายามที่จะส่งดาวเทียมขึ้นไปบนอวกาศมากขึ้นเท่านั้น

การส่งดาวเทียมขึ้นไปโคจรในอวกาศนั้นมีขั้นตอนมากมายนับตั้งแต่ การเริ่มยิงจรวดส่งดาวเทียม การปล่อยดาวเทียมในอวกาศ จนกระทั่งการนำดาวเทียมเข้าสู่วงโคจร ชั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้ อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ทั้งสิ้น อาทิเช่น - ปัญหาของดาวเทียมที่ตกลงมายังพื้นโลกหรือตกลงมาชนกับอากาศยานในขณะที่กำลังทำการบิน สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนของรัฐอื่น - ปัญหาของปริมาณดาวเทียมที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วจนทำให้ตำแหน่งหรือที่ตั้ง (SLOT) ของดาวเทียมในวงโคจรลดน้อยลงและมีความแออัดกันมากยิ่งขึ้น ความแออัดดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการชนกันของดาวเทียม จนในที่สุดได้ทำให้เกิดปัญหาว่าความเสียหายดังกล่าวผู้ใดจะเป็นผู้ที่เข้ามามีหน้าที่รับผิดชอบ และเราจะนำเอาหลักเกณฑ์ใดมาใช้ในการตัดสิน

ยิ่งในอนาคตแนวโน้มที่ภาคเอกชนจะส่งดาวเทียมขึ้นใช้เป็นของตนเองมีสูงขึ้น ปัญหาที่ตามมาก็คือหากความเสียหายเกิดขึ้นผู้ใดจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบ ระหว่างรัฐที่ทำการส่ง รัฐที่บริหารจัดการเพื่อการส่ง รัฐที่ให้ใช้ดินแดนในการส่ง หรือรัฐที่เป็นเจ้าของดาวเทียมจะเป็นผู้ที่เข้ามารับผิดชอบต่อตนเอง และในกรณีที่ดาวเทียมชนกันจนทำให้อุปกรณ์หรือชิ้นส่วนต่าง ๆ หลุดออกมาจากตัวดาวเทียม (หรือหลุดออกมาอันเนื่องมาจากความบกพร่องของตัวดาวเทียมเอง) ตกลงมาทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือบุคคลบนพื้นโลก (ดังเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่ชิ้นส่วนของดาวเทียม SKYLAB ตกลงมา) หรือตกลงมาชนกับอากาศยานในขณะที่กำลังบินจนทำให้เกิดความเสียหายขึ้น ปัญหาดังกล่าวเราจะนำเอาหลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศมาปรับใช้เพื่อแก้ไข ปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไร หรือควรมีหลักเกณฑ์ใดเข้ามารองรับเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาความรับผิดชอบของประเทศไทยที่เกิดขึ้นมาจากดาวเทียม เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศ

หนึ่งทีถือว่เป็น “รัฐผู้ส่ง” ดาวเทียมขึ้นไปโคจรในอวกาศในปัจจุบัน นับว่เป็นปัญหาที่น่าสนใจอย่างย้ง

- วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห่นถึงความรับผิดชอบของประเทศไทยอันเกิดจากดาวเทียมตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปกับการกระทำที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐตามสนธิสัญญา โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะแสดงให้เห่นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้ได้รับความเสียหายอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในหลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดชอบของรัฐมากยิ่งขึ้น

นอกจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะทำให้เราเข้าใจถึงที่มาและแนวความคิดเรื่องความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและตามสนธิสัญญาแล้ว การศึกษาวิจัยดังกล่าวยังแสดงให้เห่นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของความรับผิด โดยจะชี้ให้เห็นว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายระหว่างประเทศ การกระทำใดเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสนธิสัญญา อันจะนำมาซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำหนดตัวผู้ที่จะต้องเข้ามารับผิดชอบและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามที่กฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดไว้

ดังนั้นการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความรับผิดชอบของรัฐจะมุ่งเน้นไปที่ระบบของความรับผิด โดยจะอ้างอิงถึงประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้ใช้ดาวเทียมในปัจจุบัน เพื่อที่จะแสดงให้เห่นว่าในอนาคตประเทศไทยจะต้องรับผิดชอบประการใดบ้าง

- ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความรับผิดชอบของประเทศไทยอันเกิดมาจากดาวเทียมตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ มีขอบเขตของการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่หนึ่ง ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของดาวเทียม โดยจะแสดงให้เห่นถึงรูปแบบของดาวเทียม วงโคจรดาวเทียม ลักษณะทางกายภาพของดาวเทียม และขั้นตอนในการส่งดาวเทียม เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของดาวเทียมที่ถูกส่งขึ้นไปโคจรในอวกาศ

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศเรื่องความรับผิดชอบของรัฐและหลักเกณฑ์ของความรับผิดชอบของรัฐตามสนธิสัญญา เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวความคิด องค์ประกอบและรูปแบบของการกระทำที่ทำให้รัฐจะต้องเข้ามารับผิดชอบ

ส่วนที่สาม เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบของรัฐตามอนุสัญญาระหว่างประเทศสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นมาจากวัตถุโคจรในอวกาศ (Convention on International Liability for Damage Caused by Space Objects) เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึง หลักเกณฑ์และองค์ประกอบเรื่องความรับผิดชอบของรัฐตาม Liability Convention ที่นานาชาติช่วยกันร่างขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาความรับผิดชอบของรัฐอันเนื่องมาจากการใช้วัตถุโคจรในอวกาศในปัจจุบัน

ส่วนที่สี่ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศเรื่องความรับผิดชอบของรัฐ โดยจะแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาหลักความรับผิดชอบของรัฐ โดย ILC. (INTERNATIONAL LAW COMMISSION) และการนำเอาหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับ Absolute Liability มาใช้ในกฎหมายระหว่างประเทศเรื่องความความรับผิดชอบของรัฐ

ส่วนที่ห้า เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการแสดงผลของการศึกษาวิจัย เพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะที่เป็นผู้ที่มีคาเวียมในปัจจุบัน (คาเวียมไทยคม) ตลอดจนเสนอแนะบทบาทและท่าทีของประเทศไทยในกรณีประเทศไทยจะต้องเข้ามารับผิดชอบในความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการกำหนดความรับผิดชอบของประเทศไทยในอนาคต

- สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

ปัญหาเรื่องความรับผิดชอบของประเทศไทยอันเกิดจากคาเวียมเกิดขึ้นเนื่องจากกฎหมายระหว่างประเทศยังขาดหลักเกณฑ์ที่ครอบคลุมปัญหาดังกล่าวโดยตรง ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและการเรียกร้องความเสียหาย ตลอดจนความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องที่มีอยู่ในเวลานี้สามารถนำมาปรับใช้ได้เพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอก็อาจจำเป็นต้องเสนอให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบของรัฐอันเกิดจากคาเวียมขึ้นบังคับใช้โดยตรง

- วิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นวิธีวิจัยแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ เอกสาร รวมทั้งตำรา

หมาย ทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ตลอดจนสนธิสัญญา อนุสัญญา และความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการค้นหาคำตอบและหาข้อสรุปของวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้

- ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะทางกายภาพของดาวเทียมแบบต่าง ๆ ที่ใช้งานกันอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนทำให้ทราบถึงขั้นตอนและเทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งดาวเทียม และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นมาจากดาวเทียมในอนาคต

2. ให้ทราบถึงทฤษฎีและหลักเกณฑ์เรื่องความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและความรับผิดชอบของรัฐตามสนธิสัญญาและอนุสัญญา เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการหาข้อสรุปว่า ผู้ใดคือผู้ที่จะต้องเข้ามารับผิดชอบต่อหลักเกณฑ์ที่กฎหมายระหว่างประเทศได้กำหนดไว้

3. ทำให้ทราบถึง "แนวความคิด" อันเป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดหลักเกณฑ์เรื่อง ความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศและตามสนธิสัญญา ตลอดจนอนุสัญญาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ทำให้เราสามารถที่จะนำเอาหลักเกณฑ์ในเรื่อง ความรับผิดชอบของรัฐตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ และความรับผิดชอบของรัฐตามอนุสัญญามาปรับใช้กับเรื่องของดาวเทียม อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการกำหนดท่าทีและความรับผิดชอบของประเทศไทยต่อปัญหาของดาวเทียมที่อาจจะเกิดขึ้น

5. ทำให้ทราบถึงสถานะของดาวเทียมเอกชน และความรับผิดชอบของประเทศไทยอันเนื่องมาจากดาวเทียมของเอกชน เนื่องจากในอนาคตแนวโน้มที่ภาคเอกชนจะส่งดาวเทียมขึ้นใช้เป็นที่ของตนเอง มีสูงขึ้น ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและเอกชน อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการกำหนดความรับผิดชอบของรัฐอันเนื่องมาจากการใช้ดาวเทียมของเอกชนในอนาคต

6. เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดความรับผิดชอบของประเทศไทย และเพื่อที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจปัญหาที่ว่า ประเทศไทยจะต้องรับผิดชอบในสถานการณ์ใดบ้างที่อาจจะเกิดขึ้นมาในอนาคต